

FRI -K1-2-QHE-02

THE CAREER DEVELOPMENT CENTER – KEY FACTOR FOR THE PROFESSIONAL REALIZATION OF STUDENTS¹¹

Cor. Mem. Prof. Hristo Beloev, DTSc

Department of Agricultural Machinery

“Angel Kanchev” University of Ruse

E-mail: hbeloev@uni-ruse.bg

Prof. Velizara Pencheva, PhD

Department of Transport,

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: +359 82 888 465

E-mail: vpencheva@uni-ruse.bg

Prof. Ivan Evstatiev, PhD

Head of Center for Career Development,

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: +359 82 888 425

E-mail: ievstatiev@uni-ruse.bg

***Abstract:** The Career Development Center is an important factor for the professional realization of students. Its activity covers several key areas. These include contacting employers, informing students about job vacancies, provided by employers, organizing presentations of companies for the students, providing information about available job vacancies during their course of study, informing students, heads of faculties and departments about events related to the professional orientation of students and many others. The Career Development Center also organizes the conducting of traineeships and internships in professional fields, related to the professional field of the training of student.*

To accomplish these main tasks, the Career Development Center supports web-based databases and software products that enable quick contact, provide information about job vacancies and internships from companies, and allow the dissemination of information between students.

***Keywords:** Career Development Center, University-Employer Contact, Web Based Databases*

***JEL Codes:** Z18*

ВЪВЕДЕНИЕ

Центърът за кариерно развитие (ЦКР) при Русенски университет „Ангел Кънчев“ е важен фактор за професионалната реализация на студентите. Неговата задача се изразява в осъществяване на информационен мост между работодателите и учащите се и завършили университета специалисти [3, 4, 12]. Насочването на студентите за заемане на свободни работни позиции е свързано с отчитането на редица фактори, отчитащи подготовката на вишистите, традициите в обучението и реализацията [1, 2, 5].

Основната цел в дейността на ЦКР е да се създават условия за активизиране комуникацията между бизнеса, академичните среди и студентите чрез изграждане на кариерна култура, информиране, консултиране и методическа дейност, съдействие за кариерното ориентиране и развитие на студенти, бивши възпитаници, специализанти и докторанти като се отчитат редица специфични особености на университета и региона [6, 7, 8, 11]. Дейността на ЦКР е свързана и с глобализацията на пазара на труда [9, 10].

---

¹¹ Докладът е представен на 56-та Научна конференция на Русенски университет „Ангел Кънчев“ и Съюз на учените – Русе „Индустрия 4.0 Бизнес среда. Качество на живот“ с оригинално заглавие на български език: Центърът за кариерно развитие – фактор за професионална реализация на студентите

Реализацията на целта в дейността на ЦКР е свързана с редица задачи, осигуряващи нейното постигане. Основните дейности, осигуряващи изпълнението на поставената цел и задачи се групират, в следните основни направления:

- осигуряване на информация от работодателите за свободни работни позиции;
- довеждане на информацията за налични свободни работни позиции до учащите се и завършили студенти;
- реализиране на пряк контакт между представители на работодателите и студентите (възпитаниците);
- съдействие за професионалното ориентиране и подготовка на студенти, докторанти и специализанти;
- подготовка на студенти, докторанти, специализанти и възпитаници за кандидатстване, успешно представяне на интервю за работа, подготовка на документи и др.;
- проследяване на развитието и популяризирането на успешната реализация на възпитаници на университета и др.

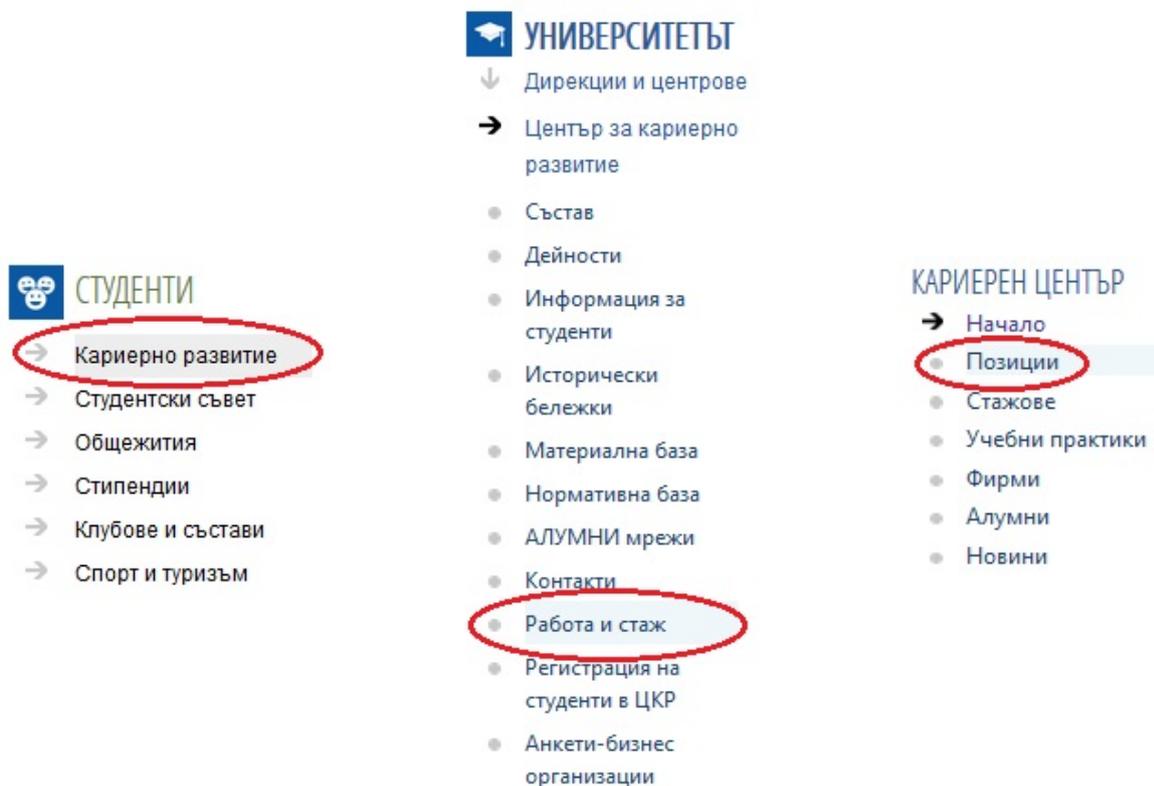
За изпълнението на тези основни задачи, центърът за кариерно развитие използва редица организационни подходи, уеб базирани информационни бази данни, софтуерни продукти и др.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Осигуряване на информационен поток от работодателите към студентите, даващ информация за свободни работни позиции, практики и стажове

Информацията за актуални свободни работни позиции, практики и стажове, налични в даден период от време при работодателите е основополагащ в дейността на ЦКР.

За решаването на този проблем се използват няколко информационни потока – уеб базирана база данни и програмен продукт „Университетският информационен портал за бизнес партньори“, събиране на информация от интернет за публикувана информация от специализирани фирми, подпомагащи дейностите, свързани с обучение и търсене на кадри за бизнеса, лични контакти и др.

Фиг.1.Влизане в уеб базирана база данни и програмен продукт „Университетски информационен портал за бизнес партньори“ на ЦКР през сайта на Русенския университет

Наличието на уеб базирана база данни и програмен продукт „**Университетски информационен портал за бизнес партньори**“ към центъра за кариерно развитие е основен инструмент в неговата дейност. Той поддържа информация за работодатели с които Русенския университет и ЦКР поддържат тесни връзки. В базата данни всяка фирма има собствена област, в която качва информация за своята дейност, за свободни работни позиции, стажове и практики, за реализацията на възпитаниците на Русенския университет и др. Тази информация излиза в сайта на Русенския университет в секцията на ЦКР и е достъпна за всички студенти и завършили Русенския университет. Включването на даден работодател става след проведени срещи между ЦКР и представители на бизнеса или между ръководството на университета и работодатели. Първа стъпка в тази процедура е сключване на договор за сътрудничество.

Влизането в информационния масив е през сайта на Русенския университет (фиг.1). Извадка за актуална информация е представена на фиг.2.

 <p>ИНЖЕНЕР АВТОМАТИКА Отрасъл: Електроника Вид: Пълен работен ден Фирма: СЕТ Щайнер електроник АД Русе, България</p>	<p>Описание</p> <p>"СЕТ" АД / ЩАЙНЕР ЕЛЕКТРОНИК ЕООД - Русе най-големият производител на монтирани печатни платки в югоизточна Европа с дългогодишни клиенти от Австрия, Германия, Швейцария търси да назначи ТЕСТ ИНЖЕНЕР</p>
 <p>ТЕСТ ИНЖЕНЕР Отрасъл: Електроника Вид: Пълен работен ден Фирма: СЕТ Щайнер електроник АД Русе, България</p>	<p>Основните задължения:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тест на монтирани печатни платки; - Локализиране, отстраняване или възстановяване на дефектирани елементи; - Настройка на монтираните печатни платки съгласно техническите изисквания; - Разчитане на принципни ел. схеми и работа с контролно-измервателна апаратура - осцилоскоп, мултиметър, тестер и други; - Корекция и смяна с поялник на неправилно монтирани и дефектирани елементи; - Изготвяне на тестово оборудване по задание; - Изготвяне на конструкторска документация; - Изготвяне на поръчки за материали;
 <p>RESIDENT ENGINEER Отрасъл: Автомобилостроене, транспорт и логистика Вид: Пълен работен ден Фирма: Монтопе ЕООД Русе, България</p>	<p>Изисквания:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Висше образование - специалност Електроника - Компютърно грамотен – Word, Excel - Стаж по специалността; - Владее на Немски или Английски език е задължително; - Познания по CAD/CAM Software;
 <p>ИНЖЕНЕР - КОНСТРУКТОР в отдел ТЕХНИЧЕСКИ Отрасъл: Производство Вид: Пълен работен ден Фирма: NES Ltd. Шумен, България</p>	<p>Фирмата предлага:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Добри условия за работа; - Регламентирано работно време; - 5-дневна работна седмица ; - Атрактивно възнаграждение; - Социален пакет - ваучери за храна; - Работа в динамична среда от професионалисти; <p>Ако нашето предложение представлява интерес за Вас, моля изпратете автобиография, снимка и копие от дипломи за средно и висше образование. МОЛЯ ИЗПРАЩАЙТЕ ПЪЛЕН КОМПЛЕКТ ДОКУМЕНТИ.</p> <p>Първоначалният подбор ще се извърши по документи. С одобрените кандидати ще се свържем по телефона за насрочване на интервю</p>

Фиг.2.Извадка за актуална информация в уеб базираната база данни и програмен продукт „Университетски информационен портал за бизнес партньори“

В базата данни са регистрирани около 200 фирми с които ЦКР поддържа тесни контакти. Системата позволява и получаване на допълнителна информация от фирмите за специалистите, работещи при съответния работодател. Такава информация е реализацията на кадрите, завършили Русенския университет в съответната фирма.

Друг подход за намиране на информация за работни позиции е чрез интернет. Сътрудниците на ЦКР ежедневно чрез интернетта проверяват публикувана информация в Джобсбг, Джоб тайгър и др. Тази информация се въвежда в сайта на Русенския университет в секцията на ЦКР и става достъпна през сайта за всички желаещи.

Допълнителни информационни потоци от работодателите към ЦКР и съответно Русенския университет се осигуряват чрез лични контакти между преподавателите, ЦКР и потребителите на кадри. Тези контакти се установяват чрез всяка катедра, ЦКР и съответните работодатели, свързани с дейността на катедрата.

Осъществяване на пряк контакт между представители на работодатели и студенти (възпитаници)

Мероприятията свързани с осъществяване на пряк контакт между работодатели и студенти или възпитаници е от особено значение за реализацията на завършилите специалисти. Наличието на пряк контакт подпомага студентите да се срещнат с тези представители на работодателите, които след завършване на следването или в последния курс ще им правят интервю за заемане на работна позиция. По време на тези срещи студентите имат възможност да представят CV и мотивационно писмо и да подготвят своята реализация.

Организацията на преки контакти между студенти и работодатели се осъществява чрез следните основни мероприятия:

- презентации на фирми пред студенти в Русенския университет по време на следването;
- организиране и провеждане на производствени посещения на студентите във водещи в световната технология промишлени предприятия, свързани със спецификата на съответните специалности;
- ежегодно организиране на форум Кариери и Ден на кариерното ориентиране на първокурсника.

Фиг.4. Презентации на фирми пред студенти от Русенския университет

Презентацията на фирми пред студенти в Русенския университет по време на следването има изключително важна роля за кариерното ориентиране. Основен момент в работата на ЦКР е организирането на презентации. По време на презентациите студентите имат възможност да се срещнат лично с представителите на работодателите и да получат информация за дейността на определени предприятия или организации. Презентациите на фирми, водещи в световната практика по отношение на технология и машинен парк е елемент от учебния процес. Студентите имат възможност да се запознаят със съвременните технологии на производство, с нови машини и организация на производство. В този аспект русенските студенти са облагодетелствани. В гр. Русе и региона има фирми, водещи в световната практика както по отношение на технологии, така и на техника и организация на производствения процес. На фиг.4 е представена фотография от презентация на фирми.

Фиг.5. Посещение на работодател от студенти (изнесено обучение)

От особено значение за получаването на знания от студентите за съвременното състояние на техниката и технологичните процеси е организирането и провеждането от ЦКР на изнесени на територията на предприятия посещения, както и използване на техническата база на фирмите за провеждане на лабораторни упражнения. Това позволява обучението да се проведе с най-новите софтуерни продукти и технически средства, които са собственост на съответно предприятие. За целта се използват също и знанията за работа с тези продукти и техника от представители на фирмата (фиг.5).

Тези дейности са свързани и се явяват следствие на редица организирани и проведени срещи между ЦКР и ръководството на университета с представители на бизнеса (фиг.6).

Фиг.6. Среща между ръководството на университета с представители на КРИБ гр. Враца

Следствие на такива срещи, като традиция е оборудването на нова лаборатория от съответните представители на бизнеса.

Най-голямото ежегодно мероприятие осигуряващо пряк контакт между студенти и работодатели е съвместно провежданят с Джоб Тайгър на територията на Русенския университет Форум Кариери. Ежегодно в Русенският университет присъстват представители на повече от 30 фирми. За отбелязване е че интересът към това мероприятие непрекъснато нараства. Интересът към мероприятияето е голям и от страна на студентите. Редовно присъстват над 2000 студенти (фиг.7).

Фиг.7. Форум Кариери

Чрез форум кариери се осъществява пряк контакт между студентите и тези представители на фирми, с които ще се срещат при интервю за заемане на свободна позиция. На мероприятияето всеки студент може да се ориентира кои фирми са подходящи за неговата реализация, какви документи са необходими за постъпване на работа и т.н.

За отбелязване е факта, че част от студентите на Форум кариери осъществяват контакт, който след завършване на образованието е база за тяхната реализация.

Друго масово мероприятие, организирано от ЦКР, осигуряващо контакт между студенти и работодатели е Денят на кариерното ориентиране на първокурсника (фиг.8). За студентите е важно още в началото на своето обучение да се насочат правилно през време на следването да направят своя избор. За целта чрез подходящи презентации от зам.-ректорът

по Координация и продължаващо обучение, зам.-ректора по Международно сътрудничество и ръководителя на Центъра за кариерно развитие, студентите се запознават с това какви са техните възможности за избор. Този избор дава възможност на всеки студент да избере подходящо по интереси занимание: спортен клуб, туризъм, танци, кръжоци и т.н.

Фиг.8. Ден на кариерното ориентиране на първокурсника

Друга възможност е използването на международен обмен за запознаване с живота и научните традиции във вузове в Европейския съюз или други държави. Чрез международния обмен се установяват контакти и се усъвършенства чужд език. От особено значение е също знаенето на възможностите които предоставя на студентите Центърът за кариерно развитие. Чрез ЦКР по време на следването може да се определи реализацията в подходящо предприятие, където наученото в университета е база за подходяща кариера, удовлетвореност и финансово обезпечаване. Освен това ЦКР осигурява и работа на половин работен ден, което е възможност за финансово подпомагане на студентите по време на следването.

Ректорът на университета стимулира най-добрите първокурсници, като лично поздравява и поднася награди. Важен момент е факта, че наградите се осигуряват от водещи фирми в региона.

Съдействие за професионалното ориентиране и подготовка за успешно представяне на интервю за работа, проследяване на развитието и популяризирането на успешната реализация на възпитаници на университета

ЦКР ежедневно съдейства за професионалното ориентиране на студентите и завършили университета специалисти. Това се осъществява чрез разговори и съвети за подготовка на документи за кандидатстване, обучение как да се държи студента по време на интервю и т.н. Ежегодно се организират курсове, обучаващи как да се търси работа и представяне по време на интервю.

Важно за университета е също и проследяването на професионалната реализация на випускниците на университета. За тази цел се използват уеб ориентираните бази данни, информация от секциите на випускниците „Алумни“, контакти с фирми, лични контакти и др.

ИЗВОДИ

Анализирано е значението и мястото на Центъра за кариерно развитие в структурата на университета, неговата роля за професионалната реализация на студентите.

Основната цел в дейността на ЦКР е да се създават условия за активизиране комуникацията между бизнеса, академичните среди и студентите чрез изграждане на кариерна култура, информирание, консултиране и методическа дейност, съдействие за кариерното ориентиране и развитие на студенти, бивши възпитаници, специализанти и докторанти.

Реализацията на целта на Центъра за кариерно развитие се осъществява първо чрез осигуряване на информационен поток от работодателите към студентите, даващ информация за свободни работни позиции, практики и стажове.

Втора задача е осъществяването на информационен поток за налични свободни работни позиции, насочен към учащите се и завършили студенти.

Трета основна задача на центъра е реализацията на мероприятия, осъществяващи пряк контакт между представители на работодатели и студенти (възпитаници). Такива са презентации на фирми, организиране на производствени посещения на предприятия, форум Кариери, Ден на кариерното ориентиране на първокурсника и редица други.

Съществено място в дейността на Центъра за кариерно ориентиране е също съдействието за професионалното ориентиране и подготовка на студентите за успешно представяне на интервю за работа, както и проследяването на развитието и популяризирането на успешната реализация на възпитаниците на университета.

REFERENCES

Beloev, Hr., D. Jordanova, Iv. Evstatiev, V. Pencheva, Pl. Daskalov, Cv. Georgieva. Definirane na niakoi pokazатели za ocenka na kachestvoto na podgotovkata na преподаvatelite s ogled obuchenie, orientirano kam pazara na truda. Nauchni trudove na Rusenski universitet – 2014, Ruse, ISBN ISSN 1311-3321. (**Оригинално заглавие:** Белоев, Хр., Д. Йорданова, Ив. Евстатиев, В. Пенчева, Пл. Даскалов, Цв. Георгиева. Дефиниране на някои показатели за оценка на качеството на подготовка на преподавателите с оглед обучение, ориентирано към пазара на труда. В: Научни трудове на Русенски университет - 2014, Русе, 2014, ISBN ISSN 1311-3321) [1]

Jordanova, D. Izsledvane na podhodi za nasarchavane na profesionalnata orientacia I trudovata realizacia na zavarshvastite vishisti. V: Dokladi ot IX megdunarodna konferencia Menidgmant i ingenering'11, Sozopol, 19-22 uni 2011, Tom I, Sofia, 2011, str. 340-349, ISBN ISSN1313-7123. (**Оригинално заглавие:** Йорданова, Д. Изследване на подходи за насърчаване на професионалната ориентация и трудовата реализация на завършващите висшисти. В: Доклади от IX международна научна конференция Мениджмънт и инженеринг'11, Созопол, 19-22 юни 2011, Том I, София, 2011, стр. 340-349, ISBN ISSN1313-7123.) [2]

Jordanova, D. Prehod ot vishe obrazovanie kam profesionalna realizacia – specifiki, problemi i zainteresovani strani. V: Nauchni trudove na Rusenski universitet – 2013, tom 52, seria 5.2, Ruse, 2013, str. 182-186, ISBN ISSN 1311-3321. (**Оригинално заглавие:** Йорданова, Д. Преход от висше образование към професионална реализация – специфики, проблеми и заинтересовани страни. В: Научни трудове на Русенския университет - 2013, том 52, серия 5.1, Русе, 2013, стр. 182-186, ISBN 1311-3321.) [3]

Pravilnik za deinostta na Centara za karierno razvitie pri Rusenskia universitet „Ängel Kanchev”. https://local.uni-ruse.bg/docs/html/Ndo_41_2014. (**Оригинално заглавие:** Правилник за дейността на Центъра за кариерно развитие при Русенския университет „Ангел Кънчев“. https://local.uni-ruse.bg/docs/html/Ndo_41_2014.) [4]

Semova M. (2013) Alumni tradiciite: most kam badesteto. Kniga na vazpitanicite na Stopanskia fakultet na SU „Sv. Kliment Ohridski” 1996-2013. Str.9-27. ISBN 978-954-9399-12-7. (**Оригинално заглавие:** Семова М. (2013) Алумни традициите: мост към бъдещето. Книга на възпитаниците на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ 1996-2013. стр. 9-27. ISBN 978-954-9399-12-7.) [5]

Arthur, Michael Bernard, and Denise M. Rousseau, eds. The boundaryless career: A new employment principle for a new organizational era. Oxford University Press on Demand, 2001 [6]

HEInnovate Reviews. Universities, Entrepreneurship and Local Development. Promoting Innovation and Entrepreneurial Mind-Sets through Higher Education. (2015). www.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=7704 (Accessed on 29.09.2017) [7]

Knight, J. (2013) A Model for the Regionalization of Higher Education: The Role and Contribution of Tuning. Tuning Journal for Higher Education, ISSN: 2340-8170. Issue No. 1, November 2013, pp. 105-125. [8]

Paasi, A. (1996) Territories, Boundaries and Consciousness. The Changing Geographies of the Finnish Russian Border. Chisester: John Wiley & Sons. [9]

Rayman, Jack R. "Career services imperatives for the next millennium." The Career Development Quarterly 48.2 (1999): 175-184. [10]

Semova, M. (2011) Added value of alumni networks to universities. Quality indicators for the work of alumni relation offices, Annuaire de l'Université de Sofia "St. Kliment Ohridski", Faculte des sciences économiques et de gestion. pp. 253-272. Volume 11. ISSN 1311-2011. [11]

Yordanova, D. Creation of relationship between universities and industry (the case of the University of Ruse). IN: Proceedings from UNiVerse dans la SOciété, UNiSO 2009, L'insertion professionnelle des étudiants, Amiens, France, SCRIB, 2010, pp. 120-130, ISBN ISSN 2068-7168. [12]